

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Рішенням вченої ради
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
протокол №6 від 27 червня 2024 року
Голова вченої ради В.В.Засенко

Спеціальність	053 Психологія
Освітня програма	Спеціальна психологія
Ступінь	Доктор філософії

Шифр дисципліни	ПП1
Назва дисципліни	Методологія та проектування наукового дослідження в спеціальній психології
Навчальний рік	2024-2025
Кількість кредитів ЄКТС (годин)	3 кредити (90 годин)
Статус	Обов'язкова дисципліна

**Короткий опис
дисципліни**

Мета курсу: оволодіння методологією та методами наукового дослідження в спеціальній психології, формування системи знань та вмінь, необхідних для самостійного виконання наукових досліджень.

Буде розглянуто:

- основні методологічні принципи наукового дослідження (об'єктивності, сутнісного аналізу, єдності логічного й історичного підґрунтя, концептуальної єдності);
- теоретико-методологічні, методичні й організаційні аспекти здійснення науково-дослідної діяльності;
- експериментальні й теоретичні методи дослідження у спеціальній психології;
- сучасні методи наукового дослідження у спеціальній психології;

- методи проведення та раціонального планування наукових досліджень та аналізу їх результатів;
- науково-методичний апарат, програма наукового дослідження.

Пререквізити

Викладач **Прохоренко Леся Іванівна**

Контакти
Тел +380972867775
Email Lesya-prohor@ukr.net

Час для консультацій Вівторок та середа, 12:00-14:00

Мета курсу -	Формування у здобувачів навичок використання та розвитку творчого потенціалу, активізації здібностей до наукової та науково-педагогічної діяльності, відповідних компетентностей, мотивації для самостійного проведення фахових наукових досліджень.

Завдання курсу

1. Ознайомити здобувачів з цілісними теоретичними уявленнями про загальну методологію наукового дослідження в спеціальній психології.
2. Сформувати у здобувачів наукові знання з найбільш актуальних проблем педагогіки та психології, методологічних засад організації та проведення наукового дослідження.
3. Розкрити специфіку наукового пізнання та філософський підхід до методології пізнавальної діяльності.
4. Ознайомити здобувачів з сучасними методологічними концепціями.
5. Підготувати здобувачів до творчої фахової діяльності, формування у них практичних умінь і навичок здійснення дослідницького пошуку у вирішенні проблем у галузі спеціальної психології, проведення комплексного психологічного та психолого- педагогічного дослідження.
6. Ознайомити здобувачів з понятійним апаратом і методикою виконання й оформлення науково-дослідної роботи та її захисту.
7. Ознайомити здобувачів зі способами роботи з науково-технічною інформацією.
8. Ознайомити здобувачів з загальними вимогами до наукових досліджень, основ їх планування, організації та виконання.
9. Ознайомити здобувачів з вимогами до оформлення різних видів дослідницьких робіт.
10. Ознайомити здобувачів з методами планування та проведення наукових досліджень, обробки й аналізу їхніх результатів, оформлення та представлення результатів дослідження.
11. Ознайомити здобувачів з організацією науково-дослідної роботи та ін.

Загальні компетентності

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2. Здатність працювати в міжнародному контексті.
ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК4. Здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів про.феійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері психології та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство та відповідальність під час їх реалізації; забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.

СК6. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.

СК7. Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства

СК8. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію, яка стосується роботи з особами з інвалідністю, особами, що потенційно можуть належати до цієї групи або ж особами з груп ризику, з різних джерел.

СК9. Здатність адаптувати методи дослідження, організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) особам з особливими потребами, у тому числі з інвалідністю, особам, що потенційно можуть належати до цієї групи, особами з груп ризику або ж членам їхніх сімей та опікунам.

СК10. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК11. Здатність проводити вивчення психічної діяльності людини в нетипових, складних та екстремальних умовах, здійснювати психологічне забезпечення професійної діяльності фахівців.

СК12. Здатність створювати належний психологічний клімат в групі; виявляти шляхи оптимізації управління навчально-виховним процесом та створювати умови для їх реалізації; формувати психологічну готовність майбутніх фахівців до виконання ними своїх професійних обов'язків.

Програмні результати навчання

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо

обраної для дослідження проблеми у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.

РН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології (зокрема і спеціальної психології) та у викладацькій практиці.

РН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості (зокрема і в осіб з порушеннями розвитку), груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

РН4. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики.

РН5. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи, розробляти інноваційні дослідницькі методики у сфері психології, перевіряти їх ефективність.

РН6. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

РН7. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти у сфері психології (зокрема і спеціальної психології), які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та прикладні проблеми психології з урахуванням соціальних, економічних, етичних і правових аспектів.

РН8. Визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності.

РН9. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми психології державною та іноземною мовами, готувати результати досліджень у вигляді наукових публікацій.

РН10. Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

Структура навчальної дисципліни											
Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	с	залік	екзамен		л	п	с	залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Модулі.											
Модуль 1. <i>Методологія, логіка, методи та технологія наукових досліджень</i>											
Тема 1. Наука й наукові дослідження у сучасному світі	2	1	1				2	1	1		
Тема 2. Загально-методологічні основи наукових досліджень	2	1	1				2	1	1		
Разом за змістовим модулем 1	4	2	2				4	2	2		
Модуль 2. <i>Методологічні основи психологічних досліджень</i>											
Тема 1. Загальнопсихологічні і конкретнопсихологічні принципи організації і проведення психологічного дослідження	2	1	1				2	1	1		1 Залік
Тема 2. Теоретичні а емпіричні методи психологічного дослідження. Понятійно-категоріальний апарат психологічного дослідження	3	2	1	1			3	2	1	1	
Разом за змістовим модулем 2	6	3	2	1			6	3	2	1	
Модуль 3. <i>Організація та проведення наукових досліджень з психології</i>											
Тема 1. Вибір напрямку наукового дослідження. Логіка конструювання методологічного апарату наукового дослідження	4	2	2				4	2	2		
Тема 2. Загальна характеристика процесів наукового дослідження. Формулювання теми наукового дослідження. Визначення робочої гіпотези, мети, задач, об'єкта і предмета дослідження	6	4	2				6	4	2		

Тема 3 Оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу. Бібліографічний апарат наукових досліджень. Правила складання бібліографічного опису для списків використаних джерел. Правила наведення цитат і бібліографічних посилань у тексті наукової роботи. Пошук, нагромадження та обробка наукової інформації	10	4	4	2			10	4	4	2	
Разом за змістовим модулем 3.	20	10	8	2			20	10	8	2	
Модуль 4. Технологія проведення наукового дослідження в спеціальній психології											
Тема 1. Вимоги до підготовки та оформлення дисертаційного дослідження за спеціальністю 053 Психологія	2	1	1				2	1	1		1 іспит
Тема 2. Представлення та впровадження результатів психологічного дослідження	8	4	2	2			8	4	2	2	
Разом за змістовим модулем 4.	10	5	3	2			10	5	3	2	
Усього аудиторних годин	40	20	15	5							
ІНДЗ	50		-	-		-			-	-	
Усього годин	90						90				

екційні заняття		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука й наукові дослідження у сучасному світі	1
2	Загально-методологічні основи наукових досліджень	1
3	Загальнопсихологічні і конкретнопсихологічні принципи організації і проведення психологічного дослідження	1
4	Теоретичні а емпіричні методи психологічного дослідження. Понятійно-категоріальний апарат психологічного дослідження	2
5	Вибір напрямку наукового дослідження. Логіка конструювання методологічного апарату наукового дослідження	2
6	Загальна характеристика процесів наукового дослідження. Формулювання теми наукового дослідження. Визначення робочої гіпотези, мети, задач, об'єкта і предмета дослідження	4
7	Оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу. Бібліографічний апарат наукових досліджень. Правила складання бібліографічного опису для списків використаних джерел. Правила наведення цитат і бібліографічних посилань у тексті наукової роботи. Пошук, нагромадження та обробка наукової інформації Правила складання бібліографічного опису для списків використаних джерел. Правила наведення цитат і бібліографічних посилань у тексті наукової роботи. Пошук, нагромадження та обробка наукової інформації	4
8	Вимоги до підготовки та оформлення дисертаційного дослідження за спеціальністю 053 Психологія	1
9	Представлення та впровадження результатів психологічного дослідження.	4

Практичні заняття		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні та методологічні принципи науки. Види та ознаки наукового дослідження організація наукової діяльності в Україні	1
2	Наукове пізнання. Рівні наукового пізнання.	1
3	Вибір напрямку наукового дослідження. Логіка конструювання методологічного апарату наукового дослідження	1
4	Формулювання теми наукового дослідження. Визначення робочої гіпотези, мети, задач, об'єкта і предмета дослідження	1
5	Оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу	2
6	Тестування у психолого-педагогічному дослідженні. Методи опитування. Особливості методу спостереження. Загальнонаукові та міждисциплінарні методи дослідження. Методи обробки результатів дослідження. Методи аналізу. Графічні методи	2
7	Поняття вибірки. Види вибірок. Методи формування вибіркової сукупності. Якість та надійність вибірки та вимоги до її забезпечення	4
8	Основні види наукових публікацій. Техніка написання тексту. Реферат. Доповідь. Наукова монографія, наукова стаття, тези наукової доповіді. Виступ	1
9	Правила оформлення публікацій	2

Семінарські заняття		
№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Різновиди наукових тем. Основні критерії наукової теми. Рівні наукової новизни теми. Визначення характеру конкретного наукового дослідження	1
2	Формулювання назви дисертації. Пошук, накопичення та обробка наукової інформації з теми дисертаційного дослідження	2
3	Складання індивідуального і робочого планів. Написання пояснювальної записки до вибору теми дисертації	2

**Індивідуальні завдання та
підсумковий контроль**

Тема 1.   *Формування вибіркової сукупності. (12 год)*

1.   Поняття вибірки. Види вибірок.
2.   Методи формування вибіркової сукупності.
3.   Якість та надійність вибірки та вимоги до її забезпечення.
4.   Показники вибірки (міра центральної тенденції та міра мінливості, їх розрахунки та інтерпретація, кванти лі, нормовані дані тощо).

Тема 2.   *Методика обробки отриманої у науковому дослідженні інформації (16 год)*

1.   Підготовка даних до обробки. Ручна обробка інформації.
2.   Введення інформації в комп'ютер та її обробка. Аналіз та інтерпретація отриманих даних.
3.   Форми звітності про педагогічне дослідження.
4.   Ефективність наукових досліджень. Звіт про виконану науково-дослідну роботу.

Тема 3.   *Наукові публікації та вимоги до їх оформлення (12 год)*

1.   Основні види наукових публікацій..
2.   Написання тексту статті. Реферат. Доповідь. Наукова монографія, наукова стаття, тези наукової доповіді..
3.   Техніка написання статті.

Тема 4.   *Вимоги до змісту, структури та оформлення дисертації (10 год)*

1.   Загальні вимоги до дисертації. Структура дисертації. Зміст. Вступ та його композиція. Актуальність дослідження. Мета і задачі дослідження. Об'єкт і предмет дослідження методи дослідження. Наукова новизна одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів. Особистий внесок здобувача. Апробація результатів дисертації. Публікації. Основна частина дисертації. Висновки. Список використаних джерел. Додатки.

2. Мова та стиль дисертаційної праці. Нумерація
3. Подання текстового матеріалу. Ілюстрації. Таблиці, формули. Посилання

Підсумковий контроль

1. Залік (творча реферативна робота щодо концептуального напрямку дослідження, представника концептуального напрямку тощо) з подальшим опитуванням відповідно до обраної тематики творчого реферативного завдання.
2. Іспит (Усне опитування пройденого матеріалу за навчальний курс. Творча робота з розроблення моделі та алгоритму проектно-дослідної діяльності на тематику визначену *(для кожного здобувача окрема тематика)*).

Оцінювання навчальних досягнень	
Вид роботи	%
Відвідування аудиторних занять	20
Відповіді на запитання під час аудиторних занять	20
Індивідуальне завдання 1	15
Індивідуальне завдання 2	15
Підсумковий контроль (тест/іспит)	30
Всього	100

Шкали оцінювання			
Бальна	ECTS	Національна	Заліків
90-100	A	Відмінно	Зараховано
80-89	B	Добре	
70-79	C		
66-69	D	Задовільно	Не зараховано - з можливістю повторного виконання завдань
60-65	E		
35-59	FX	Незадовільно - з можливістю повторного виконання завдань	
0-34	F	Незадовільно - з повторним вивченням дисципліни	Не зараховано - з повторним вивченням дисципліни

Додаткові бали	
Вид роботи та вимоги	Бал за стобальною шкалою
1. Виступ на науковій конференції та тези доповіді на науковій конференції).	20
2. Підготовка наочного матеріалу за результатами дослідження: комп'ютерні презентації, слайдові доповіді, стендові доповіді.	15
3. Презентування результатів власних наукових досліджень у фахових виданнях України «категорії Б», у наукових статтях що належать до наукометричних баз, зокрема Scopus, Web of Science та розділах монографій, у закордонних виданнях країн, які входять до ОЕСР.	50

Основна (обов'язкова) література

1. Васильєва, О. В. **Методологія психологічного дослідження**: навч. посіб. / О. В. Васильєва. — Київ: КНТ, 2020. — 256 с.
2. Гусєва, С. Ю. **Методи наукового пізнання в психології**: навч. посіб. / С. Ю. Гусєва. — Дніпро: Нова ідеологія, 2021. — 208 с.
3. Демиденко, О. А. **Методологія наукових досліджень у психології**: навч.-метод. посіб. / О. А. Демиденко. — Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. — 190 с. Захарова, Л. М. **Якісні методи в психології: методологія і практика** / Л. М. Захарова. — Київ: Видавничий дім «Слово», 2022. — 240 с. Іщенко, О. М. **Психологія як наука: методологічні основи досліджень** / О. М. Іщенко. — Чернівці: Технодрук, 2021. — 196 с.
4. Карпенко, З. П. **Методологічна культура психолога-дослідника**: навч. посіб. / З. П. Карпенко. — Київ: Центр учбової літератури, 2020. — 184 с.
5. Климчук, О. О. **Науково-дослідна робота в психології: методологія, методи, етика** / О. О. Климчук. — Львів: ПАІС, 2023. — 212 с.
6. Коваль, Л. Г. **Методологія сучасного психологічного дослідження**: навч. посіб. / Л. Г. Коваль. — Одеса: ПНЦ АПН України, 2022. — 172 с.
7. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно-центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навчально-методичний посібник / В.В.Рибалка. - К.: Ніка-Центр, 2003. - 204 с
8. Савчук, А. І. **Методологічні аспекти психологічної науки: теорія і практика** / А. І. Савчук. — Полтава: АСМІ, 2020. — 228 с.
9. Хохліна О.П. Методологічні й теоретичні основи психології: Навчальний посібник / Хохліна Олена Петрівна – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. – 232 с.
10. Швець Ф. Методологія та організація наукових досліджень. Рівне: НУВГП, 2017. 151 с.
11. Ярошенко, С. В. **Кількісні та якісні методи в психологічному дослідженні**: навч. посіб. / С. В. Ярошенко. — Київ: Наукова думка, 2021. — 264 с.

Додаткова література та інші джерела інформації

1. APA. **Publication manual of the American Psychological Association**. 7th ed. — Washington, DC: American Psychological Association, 2020. — 428 p.
2. Coursera. **Methods and Statistics in Social Sciences** [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.coursera.org/specializations/social-science>
3. FutureLearn. **Qualitative Research Methods** [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.futurelearn.com/courses/qualitative-research-methods>
4. Міністерство освіти і науки України. **Методичні рекомендації щодо дотримання академічної доброчесності в закладах освіти** [Електронний ресурс]. — Київ, 2021. — Режим доступу: <https://mon.gov.ua>
5. Наукова бібліотека імені М. Максимовича. **Науково-методичні ресурси з психології** [Електронний ресурс] / КНУ імені Тараса Шевченка. — 2023. — Режим доступу: <https://library.univ.kiev.ua>
6. Психологічний часопис. — 2020–2024. — № 1–4 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://psych-journal.kubg.edu.ua>
7. Освіта та розвиток обдарованої особистості. — 2020–2024. — № 1–12 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://od.org.ua>
8. ScienceRise: Pedagogical Education. — 2020–2024. — № 1–6 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://journals.uran.ua/sr_edu
9. ResearchGate. **Academic social network for sharing research** [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.researchgate.net>
10. Google Scholar. **Academic search engine** [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://scholar.google.com>

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.
2. Методологія науки - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific>.
3. Центр исследований и статистики науки [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.csrs.ru/>
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
5. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nplu.kiev.ua>
6. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Освітня програма передбачає такі інструменти, обладнання та програмне забезпечення:

Інструменти та обладнання:

- Комп'ютери або ноутбуки з підключенням до Інтернету
- Мультимедійний проектор, інтерактивна дошка
- Аудіо- та відеоапаратура для демонстрацій
- Психодіагностичні набори та тести (паперові й електронні версії)
- Засоби для проведення опитувань (анкети, бланки)

Програмне забезпечення:

- Microsoft Office (Word, Excel, PowerPoint)
- SPSS, JASP або JAMOVІ для статистичної обробки
- MAXQDA або NVivo — для якісного аналізу даних
- Zotero, Mendeley — для оформлення бібліографії
- Google Forms, Mentimeter — для збору та візуалізації даних
- Zoom, Google Meet — для онлайн-роботи й презентацій результатів

Поведінка на курсі

Здобувачі зобов'язані під час вивчення курсу:

- Не пропускати лекційних, практичних та семінарських занять;
- Вчасно виходити на електронний зв'язок через відповідні програми (додатки у електронних девайсах);
- Дотримуватись регламенту, який окреслює на початку курсу викладач (не заважати проводити заняття; поважати особистість викладача та його досвід, бути коректними, інтелігентними, але активним під час занять та виконувати індивідуальні/домашні заняття з дисципліни)

Під час контролю знань здобувачі зобов'язані:

- Готуватися до практичних, семінарських занять;
- Виконувати індивідуальні та творчі завдання;
- Бути підготовленими, відповідно до завдань та вимог курсу;
- Виконувати вимоги викладача щодо підготовки до контролю знань;
- Розраховувати на власні знання, не шукаючи інші джерела інформації, які допоможуть відповісти на запитання, скласти тест (залік, іспит), тобто не використовувати девайси для пошуку інформацію через мережу інтернет, не готувати допоміжні підказки у паперовому вигляді тощо.

Інформація про викладача

Прохоренко Леся Іванівна, доктор психологічних наук, професор, директор Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України

ORCID iD [0000-0001-5037-0550](https://orcid.org/0000-0001-5037-0550)

Researcher ID: Y-9259-2019

Основні публікації з тематики дисципліни

Статті в Scopus та Web of Science

1. Особливості класифікації об'єктів інформаційного поля дітьми із затримкою психічного розвитку [Електронний ресурс] / Л. І. Прохоренко, О. В. Романенко // [Інформаційні технології і засоби навчання](#). - 2019. - Т. 74, № 6. - С. 266-277. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2019_74_6_22 (*Web of Science*)
2. Zasenkov Viacheslav, Onufrieva Liana, Chaikovska Oksana, Prokhorenko Lesya, Sadova Myroslava. (2020). Ecocentric and anthropocentric settings as determinants of youth social maturity and eco-culture development. Volume 24 - Issue 6. Month: April. Лондон: Hampstead Psychological Associates. Pages: 13079-13091. DOI: [10.37200/IJPR/V24I6/PR261274](https://doi.org/10.37200/IJPR/V24I6/PR261274) (*Scopus*)
3. Ihor Popovych, Olena Blynova, Oleksandr Savchuk, Viacheslav Zasenkov, Lesia Prokhorenko (2020). Expectations of a winning result in women's handball team: comparison of different age groups / *Journal of Physical Education and Sport* ® (JPES), Vol.20 (5), Art 369, pp. 2709 - 2717, 2020 online ISSN: 2247 - 806X; p- ISSN: 2247 - 8051; ISSN - L = 2247 - 8051 (*Scopus*)
4. ISSN: 2247 - 8051; ISSN - L = 2247 - 8051 (*Scopus*)
5. Lytvynenko, O., Zlatova, L., Zasenkov, V., Prokhorenko, L., & Lunov, V. (2020). Adaptive Potential of Young People as a Factor of Mental Health-Preserving. *Journal of History Culture and Art Research*, 9(3), 374-385. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v9i3.2846> (*Scopus*)
6. Lytvynenko, O., Zlatova, L., Zasenkov, V., Prokhorenko, L., & Lunov, V. (2020). Adaptive Potential of Young People as a Factor of Mental Health-Preserving. *Journal of History Culture and Art Research*, 9(3), 374-385. doi:<http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v9i3.2846> (*Scopus*)
7. Prokhorenko, L., Popovych, I., Sokolova, H., Yarmola, N., & Forostian, O. (2021). Research on reflective-evaluative competence in pupils with intellectual disabilities. *Amazonia Investiga*, 10(46), 138-151.
8. <https://doi.org/10.34069/AI/2021.46.10.13> URI: http://eKhSUIR.kspu.edu/1234567_89/15557
9. Prokhorenko, L., Sokolova, H., Forostian, O., Kravets, Y., & Horbatiuk, O. (2022). Typology of competence characteristics of pupils with intellectual disabilities. *Amazonia Investiga*, 11(55), 172-181.
10. <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/issue/view/56/Amazonia%20Investiga%20Vol%2011%20No%2055%20%282022%29>
11. <https://doi.org/10.34069/AI/2022.55.07.18>
12. Prokhorenko, L. I. (2022). Giftedness as asynchronous development of children with special educational needs. *Insight: the psychological dimensions of society*, 8, 111-123. DOI: 10.32999/2663-970X/2022-8-8 <http://insight.journal.kspu.edu/index.php/insight/issue/view/9/47> *Scopus* (3,5)

України та закордонних виданнях країн, які входять до ОЕСР

1. Засенко В.В., Прохоренко Л.І. Бар'єри та стратегія підвищення освітнього рівня дорослих з особливими потребами / В.Засенко, Л.Прохоренко // Концептальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії і перспективи. Київ – 2018. – С. 93-98.
2. Засенко В.В., Прохоренко Л.І. Нова українська школа – стратегія розвитку освіти дітей з особливими потребами / В.Засенко, Л.Прохоренко // Nauka Edukacja Wychowanie I Praca. – Warszawa-Siedlce. – 2018. – С. 149-158.
3. Zasenکو V., Prokhorenko L. Educational Development Priorities for People with Special Needs in Ukraine / V.Zasenکو, L.Prokhorenko // Education: Modern Discourses. – 2018. № 1. – С. 161-167
4. Засенко В.В., Прохоренко Л.І. Компетентнісний підхід як основа теоретико-методологічної моделі розбудови освіти дітей з особливими потребами / Практична психологія в інклюзивному середовищі: Збірник статей І Всеукраїнської наукової інтернет-конференції (м. Переяслав-Хмельницький, 21 лютого 2019 року) / За заг. ред. В. А. Вінс, Т. М. Кузьменко, І. М. Зозуля – Переяслав-Хмельницький: Видавець Я. М. Домбровська, 2019. – С. 22-27.
5. Засенко В.В., Прохоренко Л.І. Освіта «особливих» дітей: стратегія розвитку. – Рідна школа, №3–4. 2019, С.48-52.
6. Бабяк О. О., Прохоренко Л. І., Ярмола Н. А. Оцінювання навчальних досягнень школярів з особливими освітніми потребами в умовах компетентнісного підходу. II International scientific conference «Modern educational space: the transformation of national models in terms of integration» (October 25, 2019). Leipzig – 2019. - С. 107-111.
7. Прохоренко Л.І. Науково-психологічний супровід в освіті дітей з особливими потребами / [Вісник Національної академії педагогічних наук України](http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/19/27). Том 1 № 1 (2019). Режим доступу: <http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/19/27>.
8. Прохоренко Л.І. Когнітивні порушення у дітей: аналіз проблеми /Діти з особливими потребами в освітньому просторі : Збірник матеріалів V Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітології «Діти з особливими потребами в освітньому просторі», 10-11 жовтня 2019 року, Чернігів (Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка).]. – Київ : Симоненко О. І., 2019 – С. 22 – 25. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/717874>
9. Р. Процюк, Л. Прохоренко. Стратегії психологічного супроводу дітей з особливими потребами в інклюзивному освітньому середовищі. Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови : зб. наук. праць / за ред. В.В. Засенка. – К.: ТОВ «Наша друкарня», 2019. – Вип. 15. – С. 272-283.
10. Прохоренко Л., Соколова Г., Крошка О. Концептуалізація системи сімейно-орієнтованого психолого-педагогічного супроводу родини, яка виховує дитину з особливими потребами / колективна монографія. Мелітополь, 2019. – С.10-23.
11. Особливості класифікації об'єктів інформаційного поля дітьми із затримкою психічного розвитку [Електронний ресурс] / Л. І. Прохоренко, О. В. Романенко // [Інформаційні технології і засоби навчання](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2019_74_6_22). - 2019. - Т. 74, № 6. - С. 266-277. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2019_74_6_22 (Web of Science)
12. Прохоренко Л.І., Бабяк О.О., Баташева Н.І. Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами: стратегія реалізації. [Вісник національної академії педагогічних наук України](http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/55). том 2 № 1 (2020). режим доступу: <http://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/55>
13. Засенко В., Прохоренко Л. До проблеми реформування галузі освіти дітей з особливими потребами. Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови : зб. наук. праць / за ред. В.В. Засенка. – К.: ТОВ «Наша друкарня», 2020. – Вип. 16. – С.

[%9E%D0%9F%D0%9E%D0%92%D0%86%D0%94%D0%95%D0%99.pdf](#)

26. Прохоренко Л.І., Ярмола Н.А., Стратегії психологічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами / тези доповідей VIII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології «Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу» (19-20 жовтня 2022 р., м.Київ). С. 254-259.

https://ispukr.org.ua/articles/22/2022_%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%98.pdf

27. Прохоренко, Л., & Баташева, Н. (2022). Послуга раннього втручання в Україні: контент-аналіз проблеми. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови.*, 1(21), 104-115.

<https://doi.org/10.33189/epsn.v1i21.214>

28. Прохоренко Л.І., Прохоренко Д.О. (2023). Проблеми та переваги дистанційного навчання дітей з порушеннями когнітивного розвитку, Матеріали VI International Scientific and Practical Conference «Modern ways of solving the problems of science in the world» (Warsaw, Poland, february 13 – 15). (С. 260-266). Warsaw, Poland.

URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/02/MODERN-WAYS-OF-SOLVING-THE-PROBLEMS-OF-SCIENCE-IN-THE-WORLD.pdf>

29. Прохоренко, Л., & Прохоренко, Д. (2023). Дистанційне навчання дітей з особливими потребами: створення моделі. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови.*, 1(22), 87-102. <https://doi.org/10.33189/epsn.v1i22.222>

30. Прохоренко, Л., Стойка, В., & Йовдій, В. (2023). Інтегративно-ресурсні центри в умовах війни: окремі питання освіти дітей з особливими потребами. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови.*, 2(23), 115-130. <https://doi.org/10.33189/epsn.v2i23.234>

31. Прохоренко, Л. (2023). Спеціальна психологія в незалежній Україні: розвиток та перспективи. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 110(2), 7-23. <https://doi.org/10.33189/ectu.v110i2.135>

32. Прохоренко Л.І., Прохоренко Д.О. (2023). Проблеми та переваги дистанційного навчання дітей з порушеннями когнітивного розвитку, Матеріали VI International Scientific and Practical Conference «Modern ways of solving the problems of science in the world» (Warsaw, Poland, february 13 – 15). (С. 260-266). Warsaw, Poland. URL: <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2023/02/modern-ways-of-solving-the-problems-of-science-in-the-world.pdf>

33. Прохоренко Л.І. (2023). Розвиток та перспективи спеціальної психології в незалежній Україні. Українська психологія. XXI століття. Початок. (Дні української психології в Берліні): матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю 27-28 квітня 2023 року: Зб. матеріалів // За ред. В.Г. Панка. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 613 с. (електронне наукове видання)

34. Прохоренко Л. І. (2023). Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу. Матеріали IX Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології «Освіта осіб з особливими потребами в умовах миру і війни», 625с, (С. 416-419). <https://ispukr.org.ua/articles/23/2023%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%A2%D0%95%D0%97.pdf>

35. Леся Прохоренко. (2023). Психологія когнітивних порушень у дітей : монографія. Бориспіль : ФОП «Вигнан О.С.», 130 с. ISBN 978-617-7979-11-0; <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/740080/>

Зворотній зв'язок

Моб. Тел..0972867775 (viber, telegram)

Lesya-prohor@ukr.net

Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
+38 044 468 14 81, isenaesu@gmail.com, вул. М. Берлінського 9, м. Київ, 04060, Україна

Затверджено

Протокол № ____ від ____ / ____ / ____ р.

Укладач _____ (_____)

Завідувач відділу _____ (_____)